

Nauczanie o migracji. Nowy raport Fundacji Szkoła z Klasą.

Nauczanie o migracji to jeden z kluczowych elementów edukacji obywatelskiej i kształtowania wrażliwości społecznej. Jak wynika z nowego raportu międzynarodowego programu [Niewidoczne Historie](#), temat ten w szkołach traktowany jest dość przedmiotowo i często nie jest wolny od stereotypowego spojrzenia, polityki czy po prostu obaw. Dlatego według Fundacji Szkoła z Klasą warto w szkołach przyrzeć się bliżej temu tematowi i nauczać nie tylko o nim jako zjawisku, ale rozmawiać o jego wielowymiarowości, przybliżając historię osób z doświadczeniem migracji.

Opublikowany przez Fundację Szkoła z Klasą raport badawczy pt.: „Niewidoczne historie - Kształtowanie wspólnych narracji o współczesnych europejskich migracjach” to podsumowanie badań zrealizowanych w ramach międzynarodowego programu [Niewidoczne Historie](#) (ang. Invisible Stories). Zawiera wyniki analizy: treści programów nauczania, materiałów dydaktycznych, narracji w social mediach i mediach tradycyjnych oraz wywiadów z edukatorami, nauczycielkami oraz ekspertami ds. migracji i tożsamości europejskiej. Z raportu jasno wynika, że temat przemieszczania się ludności w szkołach, także polskich, pojawia się dość rzadko i głównie przedstawiany jest jako problem lub ilościowe zjawisko. Raport podkreśla znaczenie prezentowania zrównoważonego poglądu, który obejmuje zarówno pozytywne, jak i negatywne aspekty migracji. W nauczaniu o niej brakuje także ludzkiego, empatycznego podejścia – prowadzenia rozmów z uczniami i uczennicami o drugim człowieku, jego potrzebach i motywacjach, a także o niewidocznych aspektach migracji i jej wieloaspektowości.

Dominujące narracje nt. migracji

Raport programu Niewidoczne Historie wskazuje różnice i zbieżności w nauczaniu i przekazie medialnym na temat migracji w Polsce, Hiszpanii i Belgii. Na podstawie badań można wywnioskować, że w Belgii dyskurs publiczny komplikuje wysoce upolitycznione środowisko, w którym m.in. populizm i organizacje antyimigracyjne przyczyniają się do wywoływania strachu, dezinformacji i oporu wobec migrantów. W Polsce zaś znaczący wpływ ma kontekst rosyjskiej agresji na Ukrainę, który dodatkowo przyczynia się do wrażliwości w tematach związanych z migracją z za wschodniej granicy kraju. Z kolei w Hiszpanii sugeruje się, że ogólna populacja postrzega to zjawisko przez pryzmat sensacyjnego sposobu, w jaki jest ono często przedstawiane w mediach. Ponadto, widoczne są rosnące napięcia pomiędzy osobami przyjezdnymi a grupami antyimigranckimi, a to skutkuje coraz większymi podziałami społecznymi. Problemy gospodarcze, ograniczone zasoby i napięcia społeczno-polityczne mają więc duży wpływ w każdym kraju na nastawienie do tej kwestii i tworzenie nacechowanej emocjonalnie narracji. Z tego powodu według Fundacji Szkoła z Klasą, temat ten wymaga szerszej perspektywy i uchwycenia jego wieloaspektowości, gdyż to może pomóc w zrozumieniu jego faktycznej istoty. - *O migracji warto rozmawiać nieco szerzej. Umieszczając ją nie tylko w kontekście historycznym, geograficznym, ale także, a nawet przede wszystkim społecznym. Ważne jest mówienie o jej różnych rodzajach, prezentowanie zrównoważonego poglądu, który obejmuje zarówno pozytywne, jak i negatywne aspekty. Z badań programu wynika, że istnieje wyraźna potrzeba kwestionowania dominujących dyskursów. Warto dbając o wartościową edukację obywatelską zachęcać młodych ludzi do krytycznego myślenia, wolnego od stereotypowego spojrzenia - o tym, czym jest migracja, z czego wynika i jakie motywacje i historie są z nią związane* – mówi Izabela Meyza z Fundacji Szkoła z Klasą.

Kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego – rekomendacje

Zgodnie z kierunkami polityki oświatowej MEN, polskie szkoły powinny być miejscem, gdzie kształtowane są postawy społeczne, patriotyczne oraz odpowiedzialność za region i ojczyznę. Nauczanie o migracji jest jednym z istotnych elementów służących właśnie temu celowi. Dlatego warto poruszać jej temat podczas zajęć z historii, geografii, edukacji obywatelskiej, a nawet lekcji wychowawczych czy edukacji wczesnoszkolnej. Istotne podczas zajęć jest pokazywanie jej różnorodnych form i

wyjaśnienie różnic pomiędzy nimi. Migracji międzynarodowej czy wewnętrznej towarzyszą inne motywacje niż choćby migracji ekonomicznej i o tym warto rozmawiać.

Autorzy raportu zwracają także uwagę na potrzebę tworzenia adaptowalnych narzędzi edukacyjnych - dostosowanych do różnych kontekstów krajowych, przy zachowaniu jednolitej narracji. Rekomendują wzbogacenie nauczania o migracji o prawdziwe historie migrantów oraz rozmowę o stereotypach, czy dezinformacji. Sugerują stosowanie angażujących metod pracy z uczniami, takich jak: opowiadanie historii, odgrywanie ról i różnorodne podejścia oparte na interakcji i aktywnym uczestnictwie ze strony uczniów. Podkreślają też, że dzielenie się osobistymi historiami i doświadczeniami może pomóc w humanizowaniu tematu, rozwijaniu empatii wśród uczniów i kwestionowaniu istniejących przekonań. Według nich przydatne jest również umożliwianie uczniom i uczennicom angażowania się w konflikt poznawczy poprzez napotykanie informacji, które podważają ich dotychczasowe poglądy i skłaniają ich do ponownego rozważenia swoich perspektyw.

Kształcenie wrażliwości społecznej i zaangażowania obywatelskiego to jeden z priorytetów Fundacji Szkoła z Klasą. W 2022 r. tuż po wybuchu wojny wraz z Plan International fundacja zrealizowała program [Razem w Klasie](#), w którym stworzono dla nauczycieli i nauczycielek materiały do pracy w klasach wielokulturowych. Aktualnie prowadzone są dwa międzynarodowe programy służące kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego. [Refugin](#), w którym tworzony jest darmowy kurs e-learningowy dla osób z doświadczeniami uchodźczymi oraz Niewidoczne Historie, którego pierwszym etapem było przygotowanie wyżej omawianego raportu, a następnym będzie opracowanie materiałów edukacyjnych ułatwiających nauczanie o przemieszczaniu się ludności. - *Lekcje o migracji są niezwykle potrzebne. Warto zdać sobie sprawę z tego, że polska szkoła przestaje być monokulturowa, a rozmowa o tym i niewidocznych historiach osób migrujących pozwoli dzieciom i młodzieży lepiej zrozumieć jej istotę i dzięki temu przyjąć z większą otwartością uczniów i uczennice z doświadczeniem uchodźstwa. Nauczycielki i nauczyciele w tym zadaniu niestety pozostali sami sobie, dlatego dokładamy wszelkich starań, aby pomóc im w tym nowym zadaniu, nie tylko nauczania o migracji, ale także integrowania społeczności rodziców i uczniów klas wielokulturowych* – mówi Izabela Meyza.

Raport „Niewidoczne historie - Kształtowanie wspólnych narracji o współczesnych europejskich migracjach”:
<https://www.szkolazklasa.org.pl/materialy/niewidoczne-historie-raport-badawczy-2024/>

Kontakt dla mediów:

Karina Cywińska

PR Manager

karina.cywinska@szkolazklasa.org.pl

nr tel.: +48 518 287 639

O Fundacji:

Fundacja Szkoła z Klasą to niezależna, edukacyjna organizacja pozarządowa. Powstała w 2015 roku w oparciu o doświadczenia jednej z największych i najbardziej rozpoznawalnych akcji społecznych (Szkoła z Klasą). Aktywnie wspiera nauczycielki i nauczycieli w wprowadzaniu do szkół innowacji edukacyjnych i nowych metod pracy. Łączy środowiska szkolne, biznesowe i organizacje pozarządowych, a wszystko to po to, aby skuteczniej realizować swoją misję zapewniania młodym pokoleniom odpowiedniej edukacji. W jej dotychczasowych programach wzięło już udział ponad 9500 szkół, 120 tysięcy nauczycieli i ponad milion uczennic i uczniów. Swoje działania skupia wokół 5 kluczowych obszarów m.in.: zdrowia psychicznego i fizycznego; rozwoju kompetencji cyfrowych i medialnych; wrażliwości społecznej i zaangażowania obywatelskiego; krytycznego myślenia; tworzenie angażującego środowiska uczenia się.